

УДК 81'42'373'373.7:2

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-217-46>

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР ОНІМА «БОГ» У ТЕКСТІ РОМАНУ «ГОЛОС ПЕРЕПІЛКИ» МАРІЇ ТКАЧІВСЬКОЇ

THE SEMANTIC SPACE OF THE ONYM «GOD» IN THE TEXT OF THE NOVEL «THE VOICE OF THE QUAIL» BY MARIIA TKACHIVSKA

Ципердюк О. Д.,

orcid.org/0000-0003-2861-0591

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

У статті розглянуто розгортання семантичного простору оніма *Бог* у прозі М. Ткачівської. Реалізовано лінгвокультурологічний підхід для вивчення вербалізації концепту «Бог» та застосовано методику аналізу всіх значень і семантичних відтінків лексеми-імені концепту, усіх її зв'язків з іншими словами в контексті. Простежено парадигматику теоніма (актуалізацію його лексико-семантичної структури в тексті, синонімії й антонімії відношення), його синтагматику (входження до фразеологізованих і вільних словосполучень) і словотвірний вимір (представлення семантики в дериватах).

Лексема *Бог* зазвичай актуалізує пряме сакральне значення і разом з вокативами *Боже*, *Божечку* в ролі звертань або десакралізованих вигуків виявляє християнський світогляд героїв. У тексті зафіксовано розширення метонімічного переносного значення теоніма, що є цінним для лексикографії. Концепт «Бог» вербалізують також синоніми, які поглиблюють його розуміння. Сутність християнського Бога розкривають і фразеологізми з лексемою *Бог* (зчаста трансформовані), які описують стан, ознаки та дії людини; стан природи; невідомість; смерть. Вигуків фразеологізми з компонентом-теонімом передають побажання, благословення, прохання, застереження, подяку, запевнення-клятву. Антиетикетних вигуків-прокльонів з онімом *Бог*, як і антонімів до лексеми *Бог* – назв злої сили, не зафіксовано, що є прикметною рисою ідіостилю М. Ткачівської та виявляє християнські моральні цінності. Вільна сполучуваність теоніма з дієсловами, прикметниками, частками актуалізує нові семи, зчаста відсутні в словниковій дефініції. Онім *Бог* виявляє свою семантику в нечисленних дериватах.

Дослідження дає змогу побачити глибоке вкорінення концепту «Бог» у мовній картині світу українців і живий сакральний струмінь сучасної української художньої літератури.

Ключові слова: семантичний простір слова, релігійна лексика, теонім, релігійна фразеологія, сакральна сфера, художній текст, концепт.

The article examines the unfolding of the semantic space of the onym *God* in the prose of Mariia Tkachivska. A linguocultural approach is employed to examine the verbalization of the concept of «God», and a method of analysing all the meanings and semantic nuances of the lexeme denoting the concept and all its connections with other words in context is applied. The study traces the paradigmatic relations of the theonym (the realization of its lexical-semantic structure in the text, synonymous and antonymous relations), its syntagmatic relations (its occurrence in phraseological units and free combinations), and its derivational dimension (the representation of semantics in derivatives).

The lexeme *God* usually actualizes a direct sacred meaning and, together with the vocatives *Bozhe* and *Bozhechku* functioning as forms of address or desacralized interjections, reveals the Christian worldview of the characters. The text records an extension of the metonymic figurative meaning of the theonym, which is valuable for lexicography. The concept of «God» is also verbalized by synonyms that deepen its understanding. The essence of the Christian

© Ципердюк О. Д., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

God is further revealed through phraseological units with the lexeme *God* (often transformed), which describe a person's state, qualities, and actions; the state of nature; the unknown; and death. Interjectional phraseological units with a theonym as a component convey wishes, blessings, requests, warnings, gratitude, and assurances-oaths. No impolite imprecatory interjections containing the onym *God*, nor any antonyms to the lexeme *God* denoting evil forces, have been recorded, which is a distinctive feature of Mariia Tkachivska's idiosyncrasy and reflects Christian moral values. The free combinability of the theonym with verbs, adjectives, and particles actualizes new senses, often absent from dictionary definitions. The onym *God* reveals its semantics in relatively few derivatives.

The study makes it possible to see the deep-rootedness of the concept of «God» in the linguistic worldview of Ukrainians and the living sacred stream in contemporary Ukrainian literature.

Key words: semantic space of the word, religious vocabulary, theonym, religious phraseology, sacred sphere, literary text, concept.

Постановка проблеми. Семантичний простір слів зазвичай досліджують представники когнітивної лінгвістики, стверджуючи, що він є «виявом мовної категоризації концепту» [1, с. 51]. У сучасному українському мовознавстві особливу увагу привертають сакральні концепти: «Бог» (вивчає П. Мацьків) [2], «Богородиця», «святість» та ін. (Т. Вільчинська) [3], «душа» (М. В. Скаб) [1], «віра» (О. Гошовська) [4]. Такі дослідження демонструють лінгвокультурологічний підхід, за якого ключовим є «поняття духовної цінності: суспільні уявлення про добро і зло, прекрасне і потворне, справедливість, смисл історії і призначення людини тощо» [1, с. 24], вказують, що концепт пов'язаний з ментальністю та «несе на собі відбиток певної культури, відображає емоційно-оцінне сприйняття світу людиною» [1, с. 27].

Сприятливим матеріалом для вивчення культурних концептів, зокрема сакральних, і відповідно семантичного простору тих чи тих лексем, які його виявляють, є художня література, адже її становлення «має своїм субстратом релігійні почуття людини, відчуття єдності людини зі *sacrum* 'ом» [5, с. 4].

Проблема взаємодії релігійного стилю сучасної української мови з іншими стилями й функціонування в них сакральної лексики, «фокус лінгвопоетичних пошуків на поглиблене вивчення семантики художнього тексту» [6, с. 146] і необхідність більш об'єктивного лексикографічного опису семантики релігійної лексики також визначають актуальність нашої статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення терміна *семантичний простір слова*, на яке спираємося, запропонувала М. Скаб: «Семантичний простір слова – це вся сукупність значень, які функціонують у мові й мовленні та реалізуються в усіх напрямках розгортання його семантики» [1, с. 55]. Для аналізу концепту «душа» мовознавиця розробила «оригінальну методичку дослідження концепту – через аналіз семантичного простору імені концепту, який розгортається у трьох напрямках: парадигматичному, словотвірному та синтагматичному» [1, с. 2], простеживши реалізацію лексеми *душа* на різних мовних рівнях. Спочатку з'ясувала її етимологію, розгортання семантичної структури в діахронії, описала парадигматичні відношення з концептами «дух», «серце», «совість», «людина» та ін. [1, с. 108–244]. Далі виявила словотвірні можливості лексеми *душа*, проаналізувавши всі її похідні [1, с. 245–316], а також розглянула її вживання в складі вільних і фразеологізованих словосполук [1, с. 317–466].

Наукові праці про вербалізацію сакральних концептів і функціонування релігійної лексики в українському художньому мовленні доволі зчаста зосереджено на вивченні теонімів. Так, Т. Вільчинська аналізує концепт «Бог» у поетичних текстах Б.-І. Антонича [7], П. Мацьків розглядає вияв концепту «Бог» на матеріалі лексикографічних праць, фольклорних і біблійних текстів [2]. Н. Піддубна, розкриваючи «феномен біблійності в українській лінгвокультурі та омовлення релігійної картини світу», принагідно простежує своєрідність вияву образу-концепту «Бог» в епістолярії Т. Шевченка [8, с. 285–294], поезіях С. Руданського [8, с. 342–355]. Семантико-стилістичні особливості релігійних онімів *Бог*, *Ісус Христос*, які характеризуються потужними виражальними можливостями і є важливим елементом художнього тексту, характеризують А. Ковтун [9], Ю. Сенів [10], О. Ципердюк [11] та ін.

Мета дослідження – простежити розгортання семантичного простору лексеми *Бог* у тексті роману «Голос перепілки» М. Ткачівської [12], розглянувши актуалізацію лексико-семантичної структури аналізованого теоніма, його синонімні та антонімні відношення (парадигматичний вимір), відображення його семантики в спільнокоренових похідних словах (словотвірний вимір), входження у фразеологізовані та вільні словосполучення (синтагматичний вимір).

Виклад основного матеріалу. Сакральний простір «Голосу перепілки» розгортається вже з перших сторінок, адже це «роман про голод очима дитини, про життя в українському селі та німецькому передмісті, про любов, зраду, молодість і старість, про глухі кути та світло надії» [12, с. 5]. Таким «світлом надії» для героїв твору в складних життєвих ситуаціях є лише Бог, що підтверджує контекстуальне вживання теоніма *Бог* у підзаголовку розділу «Різдво» (*Коли народжується Бог, народжується нова надія* [12, с. 182]) та в інших словах автора: *Черпнула ківш лиха замість любові й тепер мусила нести свій хрест та на Бога надіятися* [12, с. 15].

Висока частотність теоніма *Бог* в аналізованому тексті, зокрема актуалізація прямого значення ‘творець і володар Всесвіту, усього суцього, який керує світом’ [13, с. 569], і вживання в численних фразеологізмах є виявом релігійності – споконвічної риси українців. У деяких фрагментах на одній сторінці фіксуємо 8 уживань, напр.: *У душі була велика моква, висушити яку міг лише Бог; Стефка стояла на колінах, складаючи до посланця руки, як до Бога; Бігме Боже, не я; Бігме Боже! Не забирайте в мене дитину; – То ти Бога не бойси по чужих городах тлумитиси, – не давав спуску господар; Бігме Боже! То не я!; ...На Святий Вечир Христос родивси, ой, дай Боже, / А на Йордані в воді христовси, / А на Великдень в зорі світивси, ой, дай Боже* [12, с. 35]. Наведений контекст демонструє функціонування теоніма в складі порівнянь і повторів, а насамкінець – гуцульської колядки, що дозволяє авторці майстерно змалювати безвихідь героїні та посилює емоційний вплив метафор: *то не Стефка співала, а квилла підбита перепілка; безкрило сиділа* [12, с. 35]. Християнську віру персонажів підтверджують звертання – вокативні форми іменника *Бог*: *Боже, помози їй* [12, с. 11]; *Боже, невже це і є кінець світу, про який говорив Тодось?!* [12, с. 67].

Більшість вокативів-теонімів – це вигуки, які засвідчують глибоке вкорінення християнських переконань і виражають різні, навіть протилежні, емоційні стани (про семантичне наповнення вигуків-теонімів у тексті аналізованого роману та їхню десакралізацію у фразеологізмах див. також: [14, с. 173–174]). Напр.: *Можє, і миделко не можєна було брати, а вона, Ганна, намочила його, навіть змилила трохи? О Боже!* [12, с. 83] (переляк).

Розмежувати пряме, сакральне, і переносне вживання вокатива *Боже* допомагає пунктуація, пор.: *Боже, помози* [12, с. 9]; – *Боже помози, аби Стефка борше розв’язаласи, – знову зиркає на образи* [12, с. 7]. Однак в окремих випадках маємо подвійну актуалізацію – накладання сакрального значення й вигукової семантики, напр.: *Боже, невже це я?* [12, с. 86]; *Яка контора, Божечку, яка контора?; Невже у світі ніде нема спокою, Божечку?* [12, с. 137]. Це підказує контекст, адже вокативи подано в невластивій мові героїні, яка опинилася в Німеччині і спочатку, відчуваючи страх, самотність і не знаючи чужої мови, може спілкуватися лише з Богом.

Лексема *Бог*, за глумачним словником, має також метонімне переносне значення ‘тільки мн., заст. Зображення Бога чи церковних святих; ікони, образи’ [13, с. 569], яке в аналізованому тексті розширюється через уживання в однині: *Стефка підводить очі до Бога. Він тут, на стіні, і там, за вікном....* [12, с. 13]. Оскільки таке вживання відображає також розмовне мовлення, то доречно уточнити формулювання цього лексико-семантичного варіанта теоніма в лексикографічних працях.

Концепт «Бог» омовлюють також синоніми, конкретизуючи, про яку з трьох Божих Осіб християнського Бога йдеться, і підкреслюючи ті чи ті його ознаки (*Отець, Син, Христос, Ісус, Святий Дух, Господь, Пан Бог*). Такі теоніми засвідчено в мовленні персонажів, які звертаються до Бога (*Що маю робити, Господи?* [12, с. 168]), моляться («*Во ім’я Отця, і Сина,*

і *Святого Духа, амінь*», – приймає Варвара дитину на світ, щоб як у людей [12, с. 9]; Мартин вдивлявся в них і молився. <...> «**Отче** наш... іже єси» [12, с. 71]), колядують (*На Святий Вечір Христос родивси* [12, с. 35]), у формулах мовленнєвого етикету християн: – *Христос народився!* – промовив, обтрушуючи на порозі сніг. – *Славимо Його!* – відповів Ярko <...> [12, с. 183].

У тексті роману не зафіксовано антонімів до лексеми *Бог* – назв злої сили, що виявляє особливості християнського мовленнєвого етикету українців, а також є прикметною рисою мовостиллю М. Ткачівської.

Поглиблюють розуміння сутності християнського Бога та його місця в мовній картині світу українців також численні фразеологізми з лексемою *Бог*, які в тексті зчаста зазнають структурно-семантичної трансформації. Напр.: *То знав тільки Бог* [12, с. 14] (заміна компонента-частки синонімом); – *Бог любий знає, що то за люди, дитино, – Стефка далі трималася за хліб* [12, с. 141] (усічення частки, розширення компонентного складу прикметником). Пор. структуру в словниках: *лиш Бог знає* ‘нікому невідомо’ (тут і далі значення фразеологізмів допомагає визначити контекст і лексикографічні праці [13; 16]). Трансформовані стійкі вислови вжито і в авторській мові: *Душа вже мало не летіла до Бога, але її не пускала дитина* [12, с. 34] (заміна компонента дієсловом зі значенням процесуальної ознаки більшої інтенсивності, у словниках маємо *піти до Бога* ‘1. Померти...; 2. Залишитися невідомим, таємним’); *Навколо було тихо, мов у Бога у вусі* [12, с. 150] (розширення структури фраземи *тихо як у вусі* ‘надзвичайно тихо’ теонімом з прийменником для підсилення вияву ознаки).

Аби передати стан смирення героїв, які позбулися страху та прийняли Божу волю, М. Ткачівська теж послуговується фразеологізмами з компонентом-теонімом: *Лише віддає себе в руки Богові й Варварі* [12, с. 9]; *Вони вже не ховалися від зливи, а просто передали себе в руки Богові* [12, с. 80]. У словниках немає цієї фраземи в різних варіантних формах, але натомість виявлено синонімний зворот *надіятися на Бога* ‘покладатися на Бога, коли власні сили здаються вичерпаними’, який маємо й у тексті роману: *Черпнула ківш лиха замість любові й тепер мусила нести свій хрест та на Бога надіятися* [12, с. 15]. Останній приклад містить кілька фразеологізмів релігійного походження, які підсилюють сакральне звучання тексту.

Стійкі звороти з онімом *Бог* також ужито для позитивної чи негативної оцінки героїв, зокрема їхніх зовнішніх ознак (пор.: *Та ще й вродою Бог не обділив: з усіх Павлових дівчат вона була таки найладніша* [12, с. 123] – ‘вродлива’; *Міг і скляного бога лизнути* [12, с. 129] – ‘п’яний’), дій (– *То ти Бога не боїшси по чужих городах тлумитиси* [12, с. 35]), стану (пор.: *Рік жила як у Бога за пазухою* [12, с. 69] – ‘задоволення’; *Лише просила Бога, щоб їх записали разом* [12, с. 136] – ‘безвихідь’). Нетипове значення ‘заслужено, так, як призначено долею’ актуалізує в тексті фразеологізм *від Бога*: – *Якби все було лише від Бога, я би м не гризласи* [12, с. 163].

Мовлення персонажів роману «Голос перепілки» колоритне та багате на народно-розмовну фразеологію, зокрема усталені вигуківі фразеологізми («фразеорефлексичні словосполучення» [15]) з компонентом-онімом *Бог*. Зчаста вони є побажаннями-благословеннями під час прощання (– *З Богом, Мартине! Борше вертайси, – почув від Варвари* [12, с. 153]; – *Їдь, сину. Най тебе Бог провадит*; – *Най вас Бог провадит, – дивилася подумки в бік, де мала бути прочинена хвіртка; – Най вас Бог благословит* [12, с. 176]); *І най тебе Бог простит* [12, с. 189], засвідчуючи сподівання на підтримку вищих сил. Надію на здійснення бажаного передає фразеологізм *Дав би Бог!*, пор. в контексті: – *Не зобидить, побачите! – Дав би Бог!* [12, с. 37]. Етикетний вислів *Дай Боже!* – усічення від *Дай Боже здоров’я!* – уживають навіть під час чаркування: «*Дай Боже!*» – *п’є спочатку до Оленки* [12, с. 144].

Нерідко фіксуємо стійкі словосполучення зі значенням прохання-застереження, напр.: *Та бійтеси Бога!* – *казали молодиці* [12, с. 76]; *Ще, не дай Боже, хтось у селі почує й сміятиси буде* [12, с. 70]. Пор. також: *Не гніви дурно Бога* [12, с. 34] (у цьому контексті фразеологізована сполука означає ‘не варто обурюватися’).

Але найчастотнішими є фразеологізми, що виявляють подяку, вдячність Богові, як – от *Дякувати Богу* (8 уживань) [12, с. 9, 11, 12, 43, 63, 93, 147, 182]. Див. у контексті: *Жи-в-е! Декувати Богу!* [12, с. 12] (такі вислови водночас передають емоційний стан персонажа, тут – радість, полегшення). Пор. також: – *Слава Богу!* – *тішиться Варвара й знімає мокру хустину з її чола* [12, с. 11].

Як запевнення, клятву зчаста використано вислів *Бігме Боже!* [12, с. 34, 35, 43, 114]. В окремих фрагментах він повторюється для підсилення емоційної напруги: *Але то не я зробила шкоду! Бігме Боже, не я. Я чуже ніколи не рушу! І нігди-ніколи не рушила. Бігме Боже!; – Бігме Боже! То не я!* [12, с. 35].

Щодо антиетикетних вигуків-прокльонів з онімом *Бог*, на які «багате» українське розмовне мовлення, то письменниця їх узагалі не вживає, виявляючи таким чином свої моральні принципи та християнський світогляд.

Омовлення концепту «Бог» простежуємо на синтагматичному рівні також через вільну сполучуваність теоніма з іншими словами в тексті.

Уявлення українців-християн про можливості вищої сили розкриває дієслівний контекст, зокрема зв'язок теоніма з вербативами *передректи* (*Світ її нової долі, передректи яку міг лише Бог* [12, с. 81]), *висушити* (*У душі була велика моква, висушити яку міг лише Бог* [12, с. 35]), *спинити* (*Ганна підвела на Бориса сумні очі, з яких викотилися два струмки сліз, які сьогодні міг спинити лише Бог*) [12, с. 87]. Модальний дієслівний компонент *міг*, як і підсилювально-видільні частки *лише*, *тільки* в наведених прикладах підкреслюють, з одного боку, всемогутність, надзвичайні здібності Бога, а з іншого – безсилля і безвихідь людини, яка може поклатися лише на вищі сили. На наш погляд, семантичну виразність дієслів і часток не втрачено й у фразеологізмах (пор.: *«То знає лише Бог», – зітхала Стефка й довго дивилася у вікно* [12, с. 73]; – *Дякувати Богу, легше <...>* [12, с. 43]). Семи 'володар', 'керівник' лексема *Бог* актуалізує, поєднуючись у ролі суб'єкта з дієсловами *керувати*, *провадити* (*Але то всім Бог керує* [12, с. 156]), а сему 'прощення', 'благословення' – через зв'язок із вербативами *простити*, *благословляти* (*І най Бог тебе простит* [12, с. 189]). У сполученні з дієсловами *просити*, *надіятися*, *боятися* (*Молитися так, як вчила його пані Левська, просячи Бога про її одужання* [12, с. 63]; *<...> тепер мусила <...> на Бога надіятися* [12, с. 15]; – *То ти Бога не боїси<...>* [12, с. 35]) теонім *Бог* реалізує об'єктну семантику, виявляючи взаємозв'язки Бога та вірних, які просять Бога в молитвах-проханнях, надіються на нього, але водночас бояться його гніву.

Емоційно-оцінну характеристику передають словосполучення теоніма з ад'єктивами: *Боже миленький* [12, с. 133], *Бог любий* [12, с. 141].

Словотвірний вимір семантичного простору оніма *Бог* представлено нечисленними дериватами: демінутивом *Божечко* (деякі словники фіксують лише *Боженька* [13, с. 580]), ад'єктивом *Божий* і стверджувальною часткою *бігме*, яка лише етимологічно пов'язана з рідковживаною формою теоніма *Біг*: *«Бігме, це шоколад», – подумав Мартин* [12, с. 58].

Демінутив у ролі пестливого звертання до Бога зазвичай зберігає сакральну семантику базового теоніма, виконуючи емоційно-експресивну роль: *Дай й'му щісливу доленьку, Божечку* [12, с. 13]; *«Божечку, скажи мені, де моя Парасочка»* [12, с. 90]; *«Дай мені сили, Божечку»* [12, с. 169]. Його експресивне навантаження посилюється у вигуківій функції: *Вцілює блискавка десь аж під серце: «Божечку, то моя дитина!»* [12, с. 12] (виділений вигук передає радість); *Божечку, є ж добрі люди на світі, і тих якась мара знайде* [12, с. 136] (розчарування, жаль).

Найчастотнішим серед похідних, мотивованих теонімом *Бог*, є посесив *Божий*, що зберігає тісні семантичні зв'язки з твірним словом. Словосполучення цього ад'єктива з іменниками поглиблюють розуміння концепту «Бог»: *Людська лють страшніша від Божої кару* [12, с. 33] (Бог карає); *Мартин підводився, проказував одна за одною Божі заповіді й займав своє місце* [12, с. 111] (Бог залишив заповіді, тобто правила поведінки християнина); *Цієї неділі служба*

Божя видалася Тодосесі особливо довгою [12, с. 52]. Дві останні словосполучення фразеологізовані, як і на *Божій дорозі* ‘у передсмертному стані’ [16, с. 216]: *Усі розуміли, що він уже на Божій дорозі* [12, с. 187] (вислів передає християнське уявлення про те, що душа людини після смерті йде до Бога).

Висновки. Лексема *Бог*, широко представлена у мовленні персонажів та автора, зазвичай актуалізує пряме сакральне значення. Глибоку віру та вкорінення християнських переконань підтверджують і численні вокативи *Боже, Божечку* у ролі звертання до Бога або десакралізованих вигуків. У тексті засвідчено розширення метонімічного переносного значення теоніма (уживання в однині), що відображає розмовне мовлення та ще раз підтверджує необхідність доповнити формулювання цього лексико-семантичного варіанта в словникових статтях. Концепт «Бог» на парадигматичному рівні вербалізують також синоніми, конкретизуючи, про яку з трьох Божих Осіб ідеться, і підкреслюючи ті чи ті ознаки Бога. Антонімів до лексеми *Бог*, тобто назв злої сили, не зафіксовано, що є прикметною рисою мовистилу М. Ткачівської.

Поглиблюють розуміння сутності християнського Бога та його місце в мовній картині світу українців численні фразеологізми з лексемою *Бог* (зчаста трансформовані), які описують стан, зовнішні або внутрішні ознаки, дії людини; стан природи чи суспільства; невідомість; смерть. Вигуків фразеологізми з компонентом *Бог* передають побажання, благословення, прохання, застереження, подяку, запевнення-клятву. Щодо антиетикетних вигуків-прокльонів з онімом *Бог*, то письменниця їх узагалі не вживає, виявляючи таким чином свої моральні принципи та християнський світогляд. Омовлення концепту «Бог» демонструє також вільна сполучуваність теоніма з іншими словами в тексті (дієсловами, прикметниками, частками), які актуалізують ті чи ті семи теоніма (зокрема емоційно-оцінні), зчаста не представлені в словниковій дефініції.

Словотвірний вимір семантичного простору оніма Бог представлено нечисленними дериватами: демінутивом *Божечко* (який фіксують не всі тлумачні словники), ад’єктивом *Божий* і стверджувальною часткою *бігме*, яка лише етимологічно пов’язана з рідковживаною формою теоніма *Біг*.

Перспективним є вивчення семантичного простору релігійних лексем в інших художніх текстах, у публіцистичному й релігійному мовленні задля увиразнення релігійного складника мовної картини світу сучасного українця, а також більш об’єктивного та повного представлення лексико-семантичної структури релігійних номінацій у лексикографічних працях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Скаб М. В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери : монографія. Чернівці : Рута, 2008. 560 с.
2. Мацьків П. В. Концептосфера БОГ в українському мовному просторі. Дрогобич : Коло, 2007. 332 с.
3. Вільчинська Т. П. Концептосфера сакрального в українській поетичній мові XVII–XVIII ст. : монографія. Тернопіль : Джура, 2008. 424 с.
4. Гошовська О. В. Семантичний простір концепту віра. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови*: зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 7. С. 391–396.
5. Набитович І. *Lingua sacra* та художня література. *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов’янська філологія*. 2010. Вип. 509–511. С. 3–13.
6. Молокова О. Лексико-семантичний простір через призму текстових концептів (на матеріалі роману П. Модіано «Dans le café de la jeunesse perdue»). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 41, том 2. *Мовознавство. Літературознавство*. С. 146–153. DOI<https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-2-22>
7. Вільчинська Т. Концепт «Бог» у поетичному тезаурусі Богдана-Ігоря Антонича. *Науковий вісник ХДУ. Сер. Лінгвістика* : зб. наук. праць. Вип. IV. Херсон : Видавництво ХДУ, 2006. С. 137–142.
8. Піддубна Н. В. Теорія теолінгвістики: феномен біблійності в українській лінгвокультурі та омовлення релігійної картини світу (аналіз дискурсивної практики XIX ст.) : монографія. Харків : Майдан, 2019. 448 с.

9. Ковтун А. Реалізація образотворчих можливостей лексеми *Бог* українськими прозаїками ХХ століття. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2008. Вип. 386. *Романо-слов'янський дискурс*. 2008. С. 91–95.

10. Сенів Ю. Семантика релігійних лексем *Бог* та *Ісус Христос* у художній літературі кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. 2010. Вип. 509–511. *Слов'янська філологія*. С. 265–269.

11. Ципердюк О. Теонім «Бог» у поетичному мовленні Олександра Олеся: семантико-стилістичний аспект. *Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Філологія*. 2011. Вип. ХХІХ–ХХХІ. С. 370–375.

12. Ткачівська М. *Голос перепілки* : роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 192 с.

13. *Словник української мови* : у 20 т. / гол. наук. ред. В. М. Русанівський. Т. 1. Київ : Наук. думка, 2010. 912 с.

14. Ципердюк О. Д., Джочка І. Ф. Семантико-граматичні та функціонально-стилістичні аспекти звертань у тексті роману «Голос перепілки» Марії Ткачівської. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2025. Вип. 71. С. 172–175. DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2025.71.39>

15. Чаєнкова О. К. Фразеологічні одиниці з компонентом-онімом БОГ (на матеріалі української, турецької та англійської мов). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71). № 4. Ч. 2. С. 157–162. DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-2/26>

16. *Словник фразеологізмів української мови* / уклад. В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 2008. 1104 с.

Дата першого надходження статті до видання: 17.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026